

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

І. Д. Ватуля
Н. А. Канцедал
О. Г. Пономаренко

Аудит

практикум

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Київ – 2007

УДК 338.246.025.2(075.8)

ББК 65.050я73

В 11

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1.4/18–Г–1283 від 01.12.2006 р.)*

Рецензенти:

Отря А.Т. – професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри фінансово-економічного аналізу та статистики Полтавської державної аграрної академії;

Перебийніс В.І. – професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри загальноекономічних дисциплін Полтавського університету споживчої кооперації;

Жук В.М. – кандидат економічних наук, доцент завідувач відділу методології обліку та аудиту Київського національного наукового центру „Інститут аграрної економіки” Української академії аграрних наук .

Ватуля І.Д., Канцедал Н.А., Пономаренко О.Г.

В 11 **Аудит. Практикум.** Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2007 — 304 с.

ISBN 966-364-411-7

Зміст практикуму включає комплекс питань, пов'язаних з аудиторською діяльністю в Україні, скерований на закріплення знань студентів щодо теоретичних і методичних основ аудиту, а також набуття навичок з планування, організації, порядку проведення аудиторських перевірок та їх документального оформлення.

Посібник розрахований на студентів вищих навчальних закладів, спеціальностей напрямку 0501 „Економіка і підприємництво”.

При підготовці посібника використані нормативні документи станом на 1.11.2006 р.

ISBN 966-364-411-7

© Ватуля І.Д., Канцедал Н.А.,
Пономаренко О.Г., 2007.

© Центр учбової літератури, 2007.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	7
КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІНИ „АУДИТ”	9
МОДУЛЬ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ АУДИТУ	12
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ПРЕДМЕТ АУДИТУ	12
Практичне заняття 1. Суть, функції та організаційні форми аудиту	12
Практичне заняття 2. Предмет і об’єкти аудиту	21
ТЕМА 2. АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ, ЇХ ОБ’ЄКТИ І ВИДИ	24
Практичне заняття 3. Аудиторські послуги, їх об’єкти і види	24
ТЕМА 3. РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	32
Практичне заняття 4. Регулювання аудиторської діяльності та її інформаційне забезпечення	32
Практичне заняття 5. Мета і загальні принципи аудиту	35
ТЕМА 4. МЕТОДИ АУДИТУ	42
Практичне заняття 6. Методи аудиту	42
ТЕМА 5. АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК І ОЦІНЮВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	46
Практичне заняття 7. Аудиторський ризик і оцінювання системи внутрішнього контролю	46
ТЕМА 6. ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ	60
Практичне заняття 8. Планування, стадії та процедури аудиту	60
Практичне заняття 9. Підготовка аудиту	63
МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА АУДИТУ	69
ТЕМА 7. АУДИТОРСЬКІ ДОКАЗИ ТА РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ АУДИТОРА	69
Практичне заняття 10. Аудиторські докази	69
Практичне заняття 11. Помилки і процеси обману	73
Практичне заняття 12. Документальне оформлення аудиту	81
ТЕМА 8. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	88

Практичне заняття 13. Аудит активів і пасивів підприємства	88
Практичне заняття 14. Оцінка фінансової звітності.....	94
МОДУЛЬ 3. УЗАГАЛЬНЕННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АУДИТУ.....	102
ТЕМА 9. АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК ТА ІНШІ ПІДСУМКОВІ ДОКУМЕНТИ.....	102
Практичне заняття 15. Узагальнення результатів аудиту	102
ТЕМА 10. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	106
Практичне заняття 16. Підсумковий контроль	106
ТЕМА 11. РЕАЛІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛІВ АУДИТУ	107
Практичне заняття 17. Реалізація матеріалів аудиту.....	107
ТЕМА 12. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: ЙОГО СУТНІСТЬ, ОБ'ЄКТИ І СУБ'ЄКТИ	110
Практичне заняття 18. Внутрішній аудит: його сутність, об'єкти і суб'єкти.....	110
ТЕМА 13. МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ	116
Практичне заняття 19. Методичні прийоми внутрішнього аудиту.....	116
ТЕМА 14. РЕАЛІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛІВ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ	122
Практичне заняття 20. Реалізація матеріалів внутрішнього аудиту	122
ТЕМА 15. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ В КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	126
Практичне заняття 21. Особливості аудиту в комп'ютерному середовищі	126
ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ (ІНДИВІДУАЛЬНО) РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	131
ТЕСТИ.....	133
ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ	199
НОРМАТИВНА БАЗА.....	202
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	209
Додаток 1.....	213
Додаток 2.....	223
Додаток 3.....	227
Додаток 4.....	231
Додаток 5.....	240
Додаток 6.....	245

Додаток 7.....	251
Додаток 8.....	259
Додаток 9.....	260
Додаток 10.....	269
Додаток 11.....	270
Додаток 12.....	272
Додаток 13.....	273
Додаток 14.....	277
Додаток 15.....	279
Додаток 16.....	279
Додаток 17.....	280
Додаток 18.....	281
Додаток 19.....	283
Додаток 20.....	286
Додаток 21.....	288
Додаток 22.....	290
Додаток 23.....	292
Додаток 24.....	294
Додаток 25.....	299
Додаток 26.....	300
Додаток 27.....	301
Додаток 28.....	302
Додаток 29.....	303

Вступ

Динамічні зміни в економіці України обумовили потребу модернізації національної системи фінансово-економічного контролю, її адаптації до ринкового середовища. Реформування відносин власності спричинило появу нових груп споживачів економічної інформації, внаслідок чого в Україні відбулося становлення і подальший розвиток нової підсистеми фінансово-економічного контролю – аудиту.

Аудит – це процес, за допомогою якого компетентний незалежний працівник накопичує й оцінює свідчення про інформацію для визначення і висловлення думки щодо ступеня відповідності цієї інформації встановленим критеріям.

Підприємницька діяльність економічних агентів на ринку вимагає залучення додаткового капіталу, розширення господарських зв'язків, партнерських відносин. Важливим при цьому є захист інтересів власника.

Ринкові відносини в реформованому аграрному секторі АПК повинні підкріплюватися можливістю одержувати і використовувати всіма учасниками угод достовірну фінансову інформацію. Це актуалізує визначення науково обґрунтованих напрямів розвитку дієвої системи фінансово-господарського контролю. Об'єктивна потреба в набутті студентами нових знань з дисциплін контрольного спрямування, зокрема аудиту, обумовлює актуальність практикуму.

Видання включає 14 комплексних тем, що відповідає освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра за спеціальностями 0501 „Економіка і підприємництво”, затвердженій 7.06.2006 р. Міністерством освіти і науки України.

Кожне практичне заняття з тематики містить відповідні посилання на чинну нормативну базу з питань аудиту. Структура практичних занять включає питання для обговорення, в тому числі й дискусійні, вправи для удосконалення вмінь студентів на основі поєднання базових знань з практичними навичками щодо організації і проведення аудиту. Концепція та підбір завдань практикуму враховує національні умови господарювання в аграрному секторі.

В окремому розділі вміщено основні засади кредитно-модульної системи оцінювання знань студентів з дисципліни „Аудит”, що відповідає вимогам Болонської декларації.